

ANMELDELSER

I dette nummer er følgende anmeldt:

Paul Bridgwater & Dann Simonsen	<i>A Lift, Too</i> (Gyldendal)
Michael Heintzelmann og TammyLain Salem	<i>Old Age – Living and Caring</i> (Systime)
Henriette Madsen Karl-Heinz Westarp	<i>Prime Cuts</i> (Gyldendal) <i>Precision and Depth in Flannery O'Connor's Shorts Stories</i> (Aarhus University Press)

Anmeldelser i kommende numre:

Jorunn Berntzen m.fl.	<i>Targets</i> (Gyldendal)
Torben L. Christensen og Ole Faaborg	<i>Let's Face the World</i> (Systime)
Stewart Clark	<i>Put ikke foden i munden – Getting Your English Right</i> (GadsForlag)
Michael Bech Henriksen	<i>USA i det 20. århundrede</i> (Gyldendal)
Ebbe Klitgård	<i>British Narrative Prose 1700-1900 – Ten Classics</i> (Roskilde University Press)
Ole Juul Lund og Hanne Ohland-Andersen	<i>Engelsk grammatik med synonymer – Nyt Øvehæfte 1</i> (Gyldendal)

ANMELDELSER

A Lift, Too – 2 års basisbog for hf og gymnasiet

Af Paul Bridgewater og Dann Simonsen

Sidetal: 224 sider

Pris: Mellem 190,00 og 173,00 uden moms – afhængig af antal

ISBN: 00-38288-4

Forlag: Gyldendals Undervisning 2002

Til kernefagligheds mødet sidste år på Falkonergården havde vi en spændende diskussion om engelsk som hermeneutisk fag kontra engelsk som sprogfag. Som det nok er mange bekendt har engelsk været grupperet med andre sprogfag i arbejdet med den nye gymnasireform. Elsebeth Austin samlede til sidst hovedpunkterne i diskussionen op, men slog også samtidig fast, at engelsk er et sprogfag!

Netop sprogfærdigheden er i højsædet i *A Lift, Too*, der bygger på devisen: Tal, tal, tal. Dog tager antologien højde for, at på andet år begynder indholdskravene at „stramme til“.

Bogen er tænkt som en opfølger til „*The Lift*“, som nok kan kaldes en klassiker inden for introduktionsantologierne. Som sin forgænger kan *A Lift, Too* dække hele andet års pensum bortset fra et længere værk. Også i denne udgivelse er teksterne inddelt efter emne, men har også -synes jeg- en fornuftig progression i sværhedsgraden.

Emnerne er *Youth* med Loss of Innocence som et gennemgående tema, *Under the Surface*, om mødet med det mytologiske, det psykologiske eller den barske virkelighed og *Mostly Poems* med digte, der kronologisk rækker fra Blake til Ballard.

Alle fire skønlitterære genrer er repræsenteret, og efter (næsten) hver tekst er der arbejdsopgaver: pair work, group/class work, (begge med gode spørgsmål til tekstforståelse og analyse), discussion

topics, written work og creative work.

Ligesom i „*The Lift*“ kan læreren vælge og vrage; der er nok at tage af.

Som nævnt lægger bogen op til, at eleverne skal bruge sproget så meget som muligt, men også at de skal delagtiggøres i tekstens udfoldelse, altså som introduktionen slutter: „lege med sprog og tekster“.

Valget af tekster og arbejdsopgaver er meget konsekvent i forhold til målsætningen. Et eksempel er Joe R. Lansdales: ”Love Doll: A Fable”. Forrest i bogen er et udførligt forslag til, hvordan tekstarbejdet kan gribes an bl.a. ved hjælp af opdeling af klassen. Det virker pædagogisk gennemtænkt, og resultatet, tror jeg, er timer med meget høj elevaktivitet og masser af praktiseret engelsk. Et råd fra min side vil dog være at sondere elevterrænet meget grundigt først, da oppustelige sexdukker måske er et emne, ikke alle elevgrupper ville være lige begejstret for.

Et andet eksempel på gennemtænkt og -ført pædagogik er matrix grupperne, som bliver udførligt introduceret på to sider. Ideen er kort sagt, at eleverne gruppevis specialiserer sig i et aspekt af teksten og siden i blandede grupper underviser hinanden i netop deres område. Udgifverne gør opmærksom på farerne ved denne undervisningsform, nemlig at forkerte svar kan forplante sig, men vi får også nogle fif til, hvordan det kan undgås.

Matrix grupperne foreslås anvendt på Seamus Heaney: ”The Tollund Man“ samt Grofs ”The cycles of Life and Rebirth”. Sidstnævnte er en hundesvær tekst, men om et emne, mange elever finder fascinerende. Hvad teksten egentlig skal bruges til, synes jeg ikke fremgår klart. Da den står umiddelbart efter fem Blake-digte ville det være indlysende at opfordre til at bruge Grof i den sammenhæng. Blake digtene og introduktionen til forfatteren er blandt højde-

ANMELDELSER

punkterne i antologien, bl.a. får eleverne lov at se digtene i den illustrerede originaludgave. At lade Ackroyd sætte teksterne i perspektiv er en god ide, men der mangler lidt om, hvem Ackroyd er, og at han har et fornavn, nemlig Peter.

Andre perspektiveringer findes i afsnittene om drømmetydning.

Introduktionen til Freud, Jung og Lacan fylder lige så meget som de to tekster, den er knyttet til. At eleverne opfordres til at prøve kræfter med tolkninger af drømmene i Coe og Aldiss' tekster ud fra teorierne, er spændende og aktiverende og lever dermed op til antologiens formål. Men som engelsklærer begynder jeg at overveje, hvor grænserne for engelskfaglighed går. De tanker får jeg også ved nogle af bogens kreative opgaver af typen: medbring en ting, der betyder meget for dig ... (s. 72). På s. 115 nævnes en øvelse, hvor eleverne skal ligge ned og associere til musik. De skal forestille sig, at de er et moselig og bagefter naturligvis formidle den oplevelse i skrift eller tale. Det er relevant i forhold til Margaret Atwoods velskrevne: "The Bog Man" og hænger fint sammen med målsætningen om tekstoplevelse. Udover sidstnævnte med et spændende "quest for identity" motiv er mine egne yndlinge J. B. Ballard: "The Index", som er anderledes og (genre)provokerende, samt uddraget af Jonathan Coe: "House of Sleep", som er en morsom beretning om klasseundervisning, der går galt. Fint af udgiverne i øvrigt, at de præsenterer det citerede Donne digt for eleverne nogle sider før.

Teksterne er grundigt gloserede bagest i bogen. Udgiverne begrundet den tætte glosering med, at alle elever kan være med. Også det er fint i tråd med udgivelsens formål. Måske havde det også været en god ide at glosere siderne med arbejdsspørgsmål og background information?

Sammenfattende vil jeg sige, at denne

udgivelse har et klart sigte, nemlig tekstoplevelse og elevaktivitet, og det lever den flot op til. Der er masser af ideer og tekster at hente, hvis man ønsker den type undervisning. At den undertiden går ud over og er lidt skæv i forhold til, hvad i al fald jeg ville kalde engelskfaglighed, er lige så meget et forfriskende og inspirerende pust.

Eva Lene Kristensen ◆

Old Age – Living and Caring

Af Michael Heintzelmann og TammyLain Salem

Sidetæl: 147 sider

Pris: 148,- ekskl. moms

ISBN: 87 616-0678-2

Forlag: System, 2003

Old Age – Living and Caring er tænkt som en grundbog til social- og sundhedsuddannelserne i forbindelse med den almene engelskundervisning. Her er engelsk nu en fast integreret del af uddannelsen, og det betyder selvfølgelig en toning af undervisningsmaterialet. Der skal bruges engelsksprogede tekster med uddannelsesfagligt indhold, både i grundfaget og i de tværfaglige projekt- og temaforløb.

Målgruppen er altså primært elever på SOSU; men forfatterne skriver, at bogen også kan anvendes i folkeskolens ældste klasser og på det almene gymnasium og i hf. Det er vel i forbindelse med den sidste uddannelse, at antologien kan have interesse, idet der på flere hf-kurser og på VUC er toninger i retning af sundhedslinier, en tanke der ikke er fjern i forbindelse med regeringens forslag til en ny hf-struktur.

Teksterne er ordnet i 3 emner: "Profession: Caregiver", "Portraits of Old Age" og

ANMELDELSER

”In Sickness and Health”. En del af teksterne er omskrevne fra det oprindelige engelsk, hvilket i de nuværende gymnasie- og hf-bekendtgørelser er et problem. Det samme gælder oversættelser af tekster fra dansk til engelsk af en af forfatterne. Teksterne er meget korte og primært inden for kategorien af non fiction. Det vil sige de er svære, stort set umulige, at bruge isoleret – for deres egen værdi. Hele temaet skal således anvendes, for at brug af teksterne giver mening. Her vil man på de gymnasiale niveauer blive nødt til at supplere med længere, autentiske tekster.

Til bogen hører en CD med oplæsning af udvalgte tekster. Samtidig er bogen varieret med hensyn til undervisningsformer. Til hver tekst findes ”comprehension questions”, ”points for discussion” og ”additional activities”. Der er mulighed for differentiering, idet spørgsmålene er opdelt i tre sværhedsgrader.

Teksterne er glosseret pænt; men et ord som *disponeringsplan* oversættes ikke i glosserne eller i spørgsmålene. Det forklares dog pænt i selve teksten. På bagflappen er de centrale danske ord inden for området oversat til engelsk. Her noterer man, at *social og sundhedsassistent* kaldes *social and health care assistant*, mens ordet *assistant* staves rigtigt i teksten på side 76 (men ikke i glosserne i marginen.)

Bogen skal selvfølgelig bedømmes på dens funktion for den primære målgruppe, hvilket er uden for denne anmelders kompetence. En grundigere anmeldelse bør blive givet i et mere relevant forum. Her skal det imidlertid konstateres, at en udgivelse som *Old Age – Living and Caring* ikke i øjeblikket står centralt i forhold til de gymnasiale uddannelser, som nævnes som en målgruppe.

Ole Juul Lund

Prime Cuts

Af Henriette Madsen

Sidetæl: 167 sider

Pris: 150,- ekskl. moms

ISBN: 87-02-00863-7

Forlag: Gyldendal Undervisning 2002

Henriette Madsen har udvalgt 12 noveller fra slutningen af det 20. århundrede. Kriteriet har været kvalitet, nyhedsværdi (at de ikke er trykt i andre antologier) og korthed. Der er intet overordnet tema, der binder teksterne sammen; men Henriette Madsen har alligevel angivet en række temaer – fra 3 til 8 - for hver tekst, så der er altså samlæsningsmuligheder. Alligevel kan man undre sig over, at eleverne skal finde temaer om de enkelte historier, når de bare kan slå op listen over temaer forrest. Det må være et ”slip”. Teksternes længde er fra 7,2 ns til 34,1 ns.

Indledningsvis er et godt og solidt afsnit om analyse af noveller. Lidt provokerende kan man spørge, om det afsnit er relevant, når antologien er beregnet for 2. år på de gymnasiale uddannelser. Er det ikke hvad der introduceres under betegnelsen ”almene kompetencer” i det første gymnasieår? Her ligger så udfordringen rent progressionsmæssigt, for de fleste af novellerne er svære og kræver gode tekstlæsningssevner. Det er altså fint nok at foreslå antologien anvendt på 2. år, når de skriftlige krav også begynder at puste de sproglige i nakken. Her er det i øvrigt interessant i antologien at finde Graham Swifts ”Our Nicky’s Heart”, som var eksamenstekst for et par år siden.

Af forfattere finder vi en række af de store: Nadime Gordimer, Doris Lessing og Paul Auster; men der er også en række mindre kendte forfattere som George Saunders og Mike Feder, som det er spændende at stifte bekendtskab med.

Det er selvfølgelig svært at diskutere ud-

ANMELDELSER

valget af noveller, for det er helt subjektivt hvad der er valgt ud. Vi har vel alle en antologi, vi gerne vil have ud, fordi vi hver især har nogle favorithistorier, som eleverne *skal* læse. Derfor kan man tit spille sig kritisk an over for en antologi, der ikke har noget samlende element eller bærende princip. Det gør dog ikke noget i dette tilfælde. Udvalget i *Prime Cuts* lever efter min mening op til titlen. Novellerne er rigtig gode, også på deres egne præmisser, det vil sige til at blive læst alene. Mange af novellerne indbyder imidlertid til at blive læst i forbindelse med et særligt studeret emne. Redaktøren foreslår faktisk i arbejds spørgsmålene at læse mange af historierne i forbindelse med tekster og temaer, der er del af fagets kanon. Hvis man læser ”*Integration in Britain*” kan Lessings ”Mother of the Child in Question” bruges. Hvis temaet er *Capital Punishment* er Giles Smiths novelle ”Last Requests” om en kogekones/koks beretning om at tilberede de dødsdømtes sidste måltid berigende i forbindelse med en læsning af Orwells klassiker ”A Hanging”. Og så videre.

Der inddrages nye arbejdsformer i bred forstand. Det er en god ide, at der ikke er korte forfatterbiografier; eleverne bliver bedt om selv at gå på nettet og hente det nødvendige. Det giver gode muligheder for overvejelser om kildekritik. Mine elever fandt f.eks. 2600 hits, da de søgte på Jeffrey Archer, som er repræsenteret med en historie om en eksiliraker tilbage i sit gamle land ved en teknisk fejl. Så er det at gå i gang i forhold til det, der kan bruges. Den øvelse er fair nok. Omvendt kan man spørge, hvad en liste over alle Archers udgivelser kan bruges til, sammenholdt med Archers politiske fortid. Interessant er det dog at se, at historien, der er fra 1986, er overhalet af virkeligheden. Som et forslag til det skriftlige arbejde bedes eleverne skrive ”a plausi-

ble continuation of the story, covering the following 15-20 years.” Og Saddam Hussein spiller en vigtig rolle i historien.

I ”Our Nicky’s Heart” bliver eleverne bedt om at finde oplysninger om den første hjertetransplantation. Det giver selvfølgelig rammen for historien; men er spørgsmålet om at skulle finde den seneste udvikling inden for ”the most recent developments in medical science” er noget vidtløftigt i forhold til tekstlæsningsdelen af historien. Omvendt er det fint at antyde, hvorledes historien kan indgå som et af de litterære bidrag til et større forløb om *Ethics and Modern Medicine*. Det samme gælder opfordringen til at ”Use the Internet to find information about the British Empire and about immigration to England from e.g. Pakistan”. Her må man som lærer gå ind og vise det Thomas Ziehe kalder ”venlig autoritet” for at få eleverne i den rigtige retning. Ellers ender de med at skrive en hel historieopgave.

Til hver historie er der endvidere udarbejdet tekstnære spørgsmål i et tilsnit, der lægger op til den klassiske tekstlæsning. På den måde er antologien ikke fornyende i forhold til kernefaglighedsdebatten. Med denne antologi fastslås det, at tekstlæsning og lodige tekster er centrale elementer i faget. De klassiske tekstfortolkningsdyder der er til stede i stigende taxonomisk progression: analyse, discussion og perspektivering. Det er på sin vis fint nok og i overensstemmelse med de eksisterende fagbilag. Selv efter de kommende ændringer kan man forvente, at antologier som *Prime Cuts* vil have deres berettigelse, for mon der dog ikke eksisterer tekster efter 2005?

Ole Juul Lund

Precision and Depth

Af Karl-Heinz Westarp

Sidetal: 144 sider

Pris: 148 kr. inkl. moms

ISBN: 87 7288 937 3

Forlag: Aarhus Universitetsforlag 2002

Dette er ikke en anmeldelse. Udsagnet skal ikke forstås som et pauvert forsøg på at gå Magritte og hans pibe i bedene, men en slags varedeklaration. Dette er nemlig en omtale af den del af Karl-Heinz Westarps doktordisputats om Flannery O'Connors noveller, der sidste år udkom under titlen "Precision and Depth".

Selvom O'Connor kun levede i 39 år (hun døde i 1964) og kun udgav to romaner og to novellesamlinger, regnes hendes forfatterskab af mange på linie med sydstatskollegaen Faulkners. Det aspekt af forfatterskabet, som Westarp forsker i her er "her insistence on the necessary interconnection between surface precision and depth." Hos hende er der altså (modsat hos Magritte!) stor overensstemmelse mellem sprog og betydning. Jo større præcision i det sprog-lige udtryk, jo dybere og mere præcist bliver udsagnet. Med Westarps ord (s. 31):

Precision was the most important artistic goal for Flannery O'Connor, but she was also aware of the depth, which she wanted her stories to contain and which could only become visible in and through the precision of detail: the choice of characters, of situations, of images, of language levels, of single words and sounds must be seen as a function of O'Connor's attempt to describe the human situation as concretely and realistically as possible."

Westarp beskæftiger sig i kapitel to med forskellige versioner af "Judgement Day" novellen, hvis slutning findes i 10 forskellige

versioner. Forskerens pointe er at påvise, at Dunn 197b manuskriptet fremover må være det, der bliver trykt og anset for at være den endelige version i stedet for den allerede trykte udgave i "The Complete Stories".

Særlig betydning og omhu lagde O'Connor i "setting", og det bruger Westarp kapitel tre på. Ligesom førnævnte Magritte malede Flannery O'Connor, for, som hun skrev, er der mange skønlitterære forfattere, der maler. Ikke fordi de er gode til det, men fordi det støtter dem i skriveprocessen. O'Connor ser setting som en vigtig del af personkarakteristikken, for "Many of (her) characters come to see and experience depth in the settings that surround and even form them, others do not reach insight, they can only see 'nothing'." (s. 65).

Kapitel fire har forholdet til Teilhard de Chardins scientific mysticism som omdrejningspunkt. Ralph C. Wood påstod i 1976, at skønt O'Connor starter som tilhænger af teilhardske teorier, ender hun med at frigøre sig fra dem. Denne påstand bruger Westarp hele kapitel fire på at tilbagevise. Igen er han meget metodisk i sin brug af dagbøger, breve, noveller o.m.a.

"The Displaced Person" er i kapitel fem udgangspunkt for en uddybning af temaet 'displacement'. Som dybt troende katolik indarbejder O'Connor følelsen af det tabte paradys i dette tema.

"Identification with the place of origin, though often desirable, is no longer possible, and identification with the new place and its traditions is necessary but not easy. More often than not this leads to a traumatic sense of displacement, of existential uprootedness."

Forfatterens livslange arbejde med præcision bl.a. i setting skyldes altså, at det for hende er langt mere end et spørgsmål om geografi. Det handler ikke alene om psykologi, som vi så i kapitel tre, men om en religiøs tilværelsesforståelse: "(...) our post-lapsarian human situation: we are all

ANMELDELSER

displaced, we are in the world but not from the world, our eyes are held, but must be open to glimpses of 'our true country'." (s. 107).

Sidste kapitel bruges i forlængelse heraf på at placere O'Connor i forhold til en anden af Bibelbæltets forfattere, Eudora Welty, som mange kritikere synes mangler O'Connors sense of mysticism. Westarps ærinde er her at påvise, at begge forfattere "*allow us to sense mysteries beyond manners*" (s. 117), idet virkeligheden og det mystiske og religiøse påvirker hinanden gensidigt. Også Walker Percys opfattelse af verden som "*saturated with the presence of evil in our modern world*" genfindes hos Flannery O'Connor, og s.119 ses dette i forbindelse med Sydens egen opfattelse af "*We had our Fall*" – "*We lost the war*". Hos O'Connor er der dog trøst: "*My subject in fiction is the action of grace in territory largely held by the devil*" skrev hun, og Westarp slutter sin bog: "*Evil is made to function as a means towards a new beginning*".

Så et litterært billede er ikke kun et billede. Hos O'Connor er det et glimt af en hel verdensforståelse, viser Karl-Heinz Westarp os i sit veldokumenterede og velskrevne studie af en af det 20. århundredes store sydstatsforfattere.

Eva Lene Kristensen